

Protocol monitoring elektrisch uitrasteren

Dit document is opgesteld om een uniforme werkwijze te hebben om de effectiviteit van het elektrisch uitrasteren van percelen ten behoeve van nestbescherming en kuikenoverleving te bepalen. In dit eerste jaar (2021) bestaat de werkwijze uit een protocol en een veldformulier. De inhoud wordt na het weidevogelseizoen kritisch geëvalueerd en voor volgend jaar is het idee de verbeterde versie in een digitale vorm te gieten waardoor ervaringen over het hele land gemakkelijker met elkaar kunnen worden vergeleken. Het protocol is een uitkomst van een samenwerking van BoerenNatuur en Hogeschool Van Hall Larenstein en is mede mogelijk gemaakt door studenten Nick Hoogenes en Noortje Janssen. Vragen kunnen worden gesteld aan Dorien Jansen (djansen@boerennatuur.nl).

Keuzes vooraf

De werkwijze gaat uit van een uitgerasterd perceel vergelijken met een niet-uitgerasterd referentieperceel. Kies voor een combinatie van twee zo vergelijkbaar mogelijke percelen (grootte, vegetatie, structuur) die bedreigd worden door middelgrote zoogdieren. Je kunt ook meerdere paren maken voor meer monitoringsresultaten.

Methode van monitoren

Met monitoren wil je in ieder geval per telling de volgende gegevens vastleggen: aantal gevulde nesten (en hun locatie), aantal volwassen vogels, aantal kuikens en zicht op eventuele predatoren. Er zijn verschillende opties om aan deze gegevens te komen. Ook een combinatie is mogelijk:

Monitoring met vrijwilligers

Wekelijks nestbezoeken om te checken of de nesten gepredeerd zijn. Verstoring is een aandachtspunt dus dit zoveel mogelijk doen met een verrekijker of telescoop. Eventueel conform [BTS-methodiek](#).

Monitoring met de drone

Monitoring met wildcamera's

Plaats wildcamera's op het uitgerasterde en niet-uitgerasterde perceel bij nesten en/of op strategisch gekozen plekken bijvoorbeeld langs het raster of bij een dam. Zorg voor ten minste vijf wildcamera's per perceel. De beelden kunnen wekelijks of zelfs dagelijks bekeken worden.

Overige opties

Een combinatie van dospeltest en temperatuurloggen kan extra inzicht geven in predatortype. Wanneer het nest eerder wordt verlaten dan het verwachte uitkomstmoment van de eieren is er waarschijnlijk gepredeerd en of dat overdag of 's nachts is zegt iets over het type predator.

Een [alarmtelling](#) driemaal per jaar bijvoorbeeld rond half mei, begin juni en half juni) om te bepalen hoeveel kuikens er vliegvlug zijn geworden.

Veldcontrole stappenplan

- Vul het veldformulier 1 met algemene perceelinformatie voor het uitgerasterde en voor het niet-uitgerasterde perceel in (zie bijlage 1). Dit hoeft slechts eenmaal per seizoen te gebeuren.
- Bekijk de laatst ingevulde veldformulieren om te zien op welke zaken extra gelet moet worden.
- Controleer 2 keer per week of er nog stroom op het raster staat. Dit kan met een spanningszoeker of via een [app](#) als je die hebt.
 - o Zo nee? Voer de rastercontrole direct uit en vul veldformulier 2 in (zie bijlage 2). Houd de verstoring zo laag mogelijk en loop alleen langs het raster.
 - o Zo ja? Voer eens per twee weken een rastercontrole uit en vul veldformulier 2 in. Houd de verstoring zo laag mogelijk en loop alleen langs het raster.
- Voer eens per week een nesttelling voor zowel het uitgerasterde als het niet-uitgerasterde perceel uit, volgens één of meer van bovenstaande monitoringsmethoden en vul veldformulier 3 in (zie bijlage 3).
- Noteer op veldformulier 3 ook alle bijzonderheden die je nergens anders kwijt kon op de veldformulieren.
- Meld dringende zaken wat betreft onderhoud direct aan de verantwoordelijke.
- Schrijf eventueel ook op hoeveel tijd de controle in beslag heeft genomen.

Bijlage 1. Veldformulier 1 - Algemene informatie over het perceel

Landeigenaar: _____

Invuller: _____

Datum: ____ - ____ - ____

Soort perceel: referentie/uitgerasterd (doorhalen wat niet van toepassing is)

Perceelkenmerken	Beschrijving
Perceel coördinaten (decimale graden)	
Perceel oppervlakte	
Reliëf	
Vegetatiekenmerken	
Slootkenmerken wanneer relevant	
Beheer uitgevoerd op perceel	

Rasterkenmerken	Beschrijving
Merk	
Type	
Locatie (in het water/op de kant)	
Voltage	
Aantal draden	
Afstand tussen draden	
Afstand tussen onderste draad en grond	
Door wie is het raster geplaatst	

Bijlage 2. Veldformulier 2 - Raster controle

Landeigenaar: _____

Invuller: _____

Datum: ____ - ____ - ____

Perceel coördinaten (decimale graden): ____ . ____ , ____ . ____

Rasterkenmerken actuele toestand	Beschrijving
Stroom aan/uit op moment van controle	
Hoeveelheid draden	
Afstand tussen de draden	
Afstand van onderste draad tot grond	
Dreigt vegetatie tegen raster aan te groeien?	Ja/Nee

Resultaten controlerondje	Beschrijving
Onderhoud nodig?	Ja/Nee
Reden voor onderhoud	
Predatorsporen bij het raster gevonden?	

Faunaverlies als gevolg van het raster:

Diersoort	Beschrijving (verstrikt geraakt, elektrocutie, enz.)

Opmerkingen over algemene tevredenheid met het raster

Bijlage 3. Veldformulier 3 - Nesttelling

Landeigenaar: _____

Invuller: _____

Datum: ____ - ____ - ____

Perceel coördinaten (decimale graden): __.____, __.____

Soort perceel: referentie/uitgerasterd (doorhalen wat niet van toepassing is)

Methode van tellen: Drone/BTS-telling/Veldtelling/Alarmtelling (doorhalen wat niet van toepassing is)

Soort	Aantal nesten en aantal eieren per nest gezien	Aantal kuikens gezien	Bijzonderheden (nesten leeg?)

Wildcamera's: Ja/Nee (doorhalen wat niet van toepassing is)

Waargenomen predator (vos, bunzing, enz.)	Bijzonderheden (in beeld tijdens prederen?)

Algemene bijzonderheden of opmerkingen over het perceel

Aan het einde van het weidevogelseizoen komt er een moment om het protocol uitgebreid te evalueren. Heb je aan de hand van het gebruik ervan al opmerkingen stuur deze vooral naar Dorien Jansen op djansen@boerennatuur.nl.